

**UCHWAŁA NR XIV/87/2016
RADY GMINY RACHANIE
z dnia 22 marca 2016 roku**

w sprawie: uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Rachanie na lata 2016 – 2021.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. , poz. 1515 z późn. zm.) i art. 6 ust. 2 pkt. 1,3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) **Rada Gminy Rachanie uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Rachanie na lata 2016 – 2021 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rachanie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Zbigniew Żdan**

Zbigniew Żdan

Załącznik

do Uchwały Nr XIV/87/2016

Rady Gminy Rachanie

z dnia 22 marca 2016 roku

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA TERENIE GMINY RACHANIE

NA LATA 2016 - 2021**

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
1 Geneza wdrożenia działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście aktów prawnych	4
2 Zarządzanie Zespołem Interdyscyplinarnym w kontekście działalności Ośrodka Pomocy Społecznej	11
3 Założenia i cele gminnego programu przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy na terenie gminy Rachanie	16
Zakończenie	24
Bibliografia	26

WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest jedną z najpoważniejszych i najczęstszych form przemocy. Służy do sprawowania władzy i kontroli nad drugim człowiekiem, jej skutkiem mogą być poważne urazy fizyczne, psychiczne, a nawet śmierć. Przemoc wywołuje u ofiary strach, niepokój i odbiera jej pewność siebie. Przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna pogłębia poczucie bezbronności, braku kontroli nad swoim życiem oraz beznadziejności i wstydu. W rezultacie, przemoc niszczy siłę woli ofiary, powoduje, że żyje ona w ciągłym strachu i poczuciu ubezwłasnowolnienia.

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zwiększyć świadomość społeczną dotyczącą samego zjawiska, że przemoc jest przestępstwem. Działając samodzielnie żadna instytucja nie jest w stanie rozwiązać tego bardzo złożonego problemu. W tym celu Ustawodawca przewidział powołanie Zespołów Interdyscyplinarnych. Zespół interdyscyplinarny, działający w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obejmuje grupę profesjonalistów z różnych grup zawodowych, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie.

Moja praca składa się z trzech rozdziałów. Rozdział 1 – „Geneza wdrożenia działań przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście aktów prawnych” W rozdziale tym omówiona jest podstawa prawna opracowania gminnego programu, zbieżność założeń do programu z aktami prawnymi, charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie oraz diagnoza problemu na terenie gminy Rachanie. Rozdział 2 - „Zarządzanie Zespołem Interdyscyplinarnym w kontekście ośrodka pomocy społecznej” - zawiera opis spostrzeżeń, uwag oraz trudności jakie towarzyszą pracy Zespołu czy Grupy Roboczej. Ostatni Rozdział 3 - „Założenia i cele gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy na terenie gminy Rachanie”- zawiera informację o celach Programu, przewidywanych rezultatach, adresatach i realizatorach Programu, zasobach gminy, zagrożeniach w realizacji Programu, czynnikach gwarantujących jego właściwą realizację.

ROZDZIAŁ I

Geneza wdrożenia działań przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kontekście aktów prawnych

Przemoc domowa jest różnie definiowana i klasyfikowana w dostępnej, szerokiej literaturze na ten temat.

Ogólną definicję przemocy podaje Anna Lipowska - Teutsch: „Pojęcie przemocy w rodzinie obejmuje wszelkie odmiany złego traktowania tych członków rodziny, którzy nie są w stanie skutecznie się bronić”¹.

Przemocą w rodzinie określane jest również „każde zachowanie skierowane do osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody”².

Organizacja Narodów Zjednoczonych przedstawia termin przemoc w rodzinie, jako „określenie działań i zaniechań występujących w różnych związkach międzyludzkich”³.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy jej członkami oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. „Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, zaś w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw”⁴.

„Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu”⁵.

Społeczeństwo przemoc kojarzy często z brutalną agresją fizyczną, której ślady są widoczne gołym okiem. Taka przemoc jest zwykle opisywana na pierwszych stronach gazet, jest tematem programów telewizyjnych. Rozbudza emocje społeczne, dyskusje o roli sąsiadów, jako świadków

---

¹ A. Lipowska-Teutsch, *Rodzina a przemoc*, Warszawa 2005, s. 34

² U. Nowakowska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, Warszawa 2008, s.21

³ H. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005, s. 19-20

⁴ Tamże, s.16-19

⁵ L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie- niezbędny prokuratora*, Warszawa 2007, s. 36-37

przemocy oraz pracy służb, zwłaszcza pomocy społecznej. Kiedy jednak mamy do czynienia z mniej „spektakularnymi „ przypadkami, zdarza się słyszeć: „ Jaka przemoc?(...)”⁶.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Może pojawić się na każdym etapie małżeństwa, związku czy wspólnego życia, nawet po wielu razem spędzonych latach. Często wydarzeniem inicjującym przemoc wobec kobiety jest ślub, narodziny dziecka lub zamieszkanie przez partnerów w samodzielnym mieszkaniu.

Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Aby rozpoznać przemoc wobec najbliższych, należy zwrócić uwagę na cztery charakterystyczne jej kryteria, którymi są: intencjonalność, asymetria sił, naruszenie praw i dóbr oraz cierpienie i powstałe szkody.

„Intencjonalność – sprawcy przemocy zwykle zachowują się wobec swoich ofiar w sposób nieprzypadkowy i zamierzony. Dążą do bezwzględnego podporządkowania członków rodziny w celu sprawowania pełnej kontroli. Sprawcy przemocy dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady, a każde naruszenie tych zasad jest powodem do – ich zdaniem – słusznego ukarania „winnych” członków rodziny i poniesienia przez nich konsekwencji. Sprawcy przemocy są przekonani, że ich działanie jest w interesie bliskich im osób, że tylko oni wiedzą, co jest dobre dla rodziny i w związku z tym mają prawo do decydowania o wszystkim, co dotyczy rodziny.

Naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Atakuje, obraża, ośmiesza (także w towarzystwie), zabrania kontaktów z rodziną i przyjaciółmi, podejmowania lub wykonywania pracy zawodowej, narusza tajemnicę korespondencji, zabrania posiadania pamiątek, ulubionych przedmiotów, utrudnia życie codzienne.

Asymetria sił - oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słaba. Zwykle to mężczyźni są silniejsi i to oni częściej są sprawcami przemocy, a ofiarami są kobiety. W przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają bezpośredniego związku z płcią. Im dłużej trwa przemoc, tym bardziej powiększa się nierównowaga pomiędzy sprawcą, a ofiarą. Asymetria sił ma ścisły związek z mechanizmami przemocy, które zniewalają ofiary i mają silny wpływ na ich funkcjonowanie.

Szkody i cierpienie ofiar – zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne i psychiczne. Szkody mogą mieć także wymiar materialny i wiązać się np. z niszczeniem ważnych

---

⁶ D. Jaszczak-Kuźmińska, K. Michalska, *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych*, Warszawa 2010, s.8

dokumentów, przedmiotów, pamiątek⁷”.

1. **Przemoc fizyczna** – to każde zachowanie, którego celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego wbrew jej woli, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie jej życia. Przykłady: bicie, policzkowanie, popychanie, ciągnięcie za włosy, wykręcanie rąk, kopanie, duszenie, zadawanie ran kłutych i szarpanych, odmawianie koniecznej pomocy medycznej, pozbawianie jedzenia i picia, snu, zmuszanie do zażywania alkoholu i narkotyków, obezwładnianie, przytrzymywanie, szczypanie, parzenie, polewanie substancjami żrącymi itp.
2. **Przemoc seksualna** – to każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia niechcianych zachowań w charakterze seksualnym lub zdeprecjonowanie jej seksualności. Przykłady: obmacywanie, gwałcenie, zmuszanie do uprawiania nieakceptowanych form seksu, zmuszanie do współżycia z innymi osobami, wyśmiewanie preferencji seksualnych, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości itp.
3. **Przemoc psychiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.

Przykłady: groźenie szantażowanie, zastraszanie, upokarzanie, poniżanie, krytykowanie, wmawianie choroby psychicznej, groźenie odebraniem dzieci, wrogie nastawianie dzieci, izolowanie od rodziny i znajomych, zabranianie dostępu do telefonu, zakazywanie opuszczania domu, uniemożliwianie podejmowania decyzji, wyśmiewanie poglądów religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, izolacja, domaganie się posłuszeństwa.

4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

Przykłady: zabieranie zarobków, zabieranie kart kredytowych, zakazywanie podjęcia lub chodzenia do pracy, niszczenie rzeczy osobistych, odmawianie pieniędzy na utrzymanie domu, kontrolowanie wydatków, zmuszanie do zaciągania zobowiązań finansowych.

5. **Zaniedbanie** - to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych⁸”.

Bardzo rzadko sprawca stosuje wobec swojej ofiary jedną formę przemocy. Zwykle stosuje różne jej formy, na przemian, a także łącząc je tak, aby uzyskać pełną kontrolę nad ofiarą. Zachowanie sprawcy przemocy może wywołać u ofiar trwałe negatywne skutki i w efekcie doprowadzić do

---

⁷ Tamże, s. 9-10.

⁸ L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet*, op. cit. (...), s. 29-30

zniszczenia u niej pozytywnego obrazu samej siebie⁹”.

Podstawa prawna opracowania programu

„Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Rachanie na lata 2016-2020, zwany dalej Programem jest realizacją art.6 ust.3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) zgodnie z którym do zadań własnych samorządu gminy należy „opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”. Program jest skolerowany z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz „Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020” przyjęta Uchwałą Nr XXXI/183/201 Rady Gminy w Rachaniach z dnia 28 marca 2014 roku.

Program jest dokumentem, który określa ramowy zakres działań podejmowanych przez instytucje publiczne i partnerów społecznych na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, edukacji i terapii osób stosujących przemoc, zmiany postaw społecznych wobec przemocy w rodzinie.

Zbieżność założeń programowych z aktami prawnymi

Program jest spójny z:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020,
2. Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w powiecie tomaszowskim na lata 2014-2018,
3. ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(Dz.U. Nr 180,poz. 1493 z późn. zm.) oraz akty wykonawcze do ustawy,
4. ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015, poz.163)
5. ustawą z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 147, poz.1231z późn. zm.).

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie

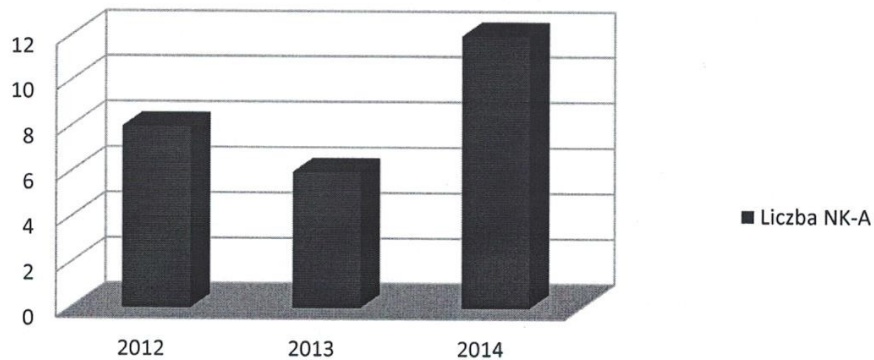
Celem niniejszej diagnozy jest opisanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Rachanie. Diagnoza została sporządzona na podstawie informacji uzyskanych z dokumentacji Zespołu Interdyscyplinarnego w Rachaniach.

---

⁹ D. Jaszczak-Kuźmińska, K. Michalska, *Przemoc w rodzinie*, op. cit. (...), s. 11

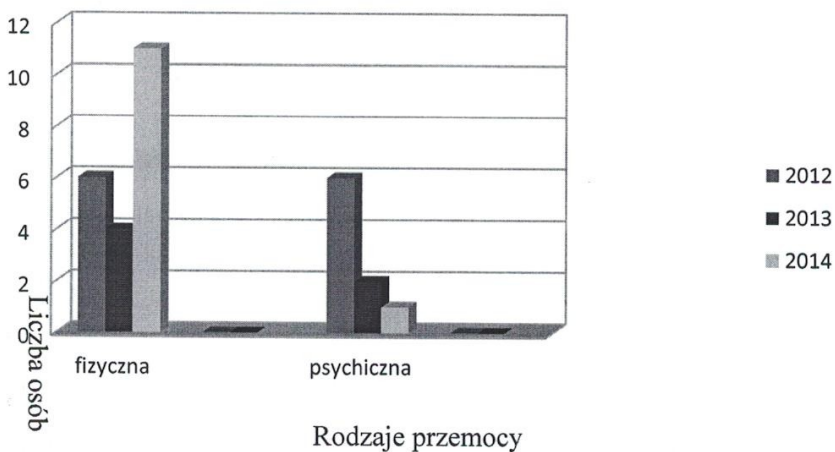

Liczba NK-A

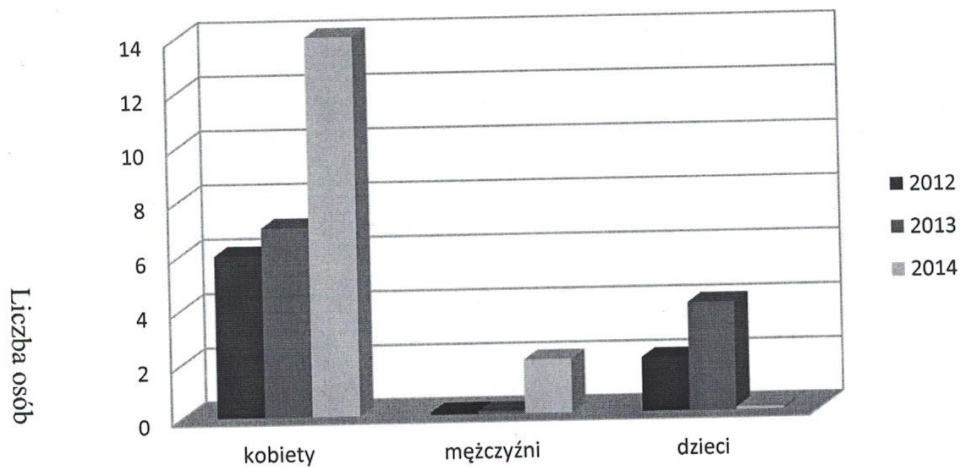
Rys. 1 Liczba sporządzonych formularzy niebieskich Kart-A w latach 2012-2014

Z przedstawionego wykresu wynika, iż w roku 2012 sporządzono 8 Niebieskich kart A, a w latach 2013 i 2014 analogicznie 6 i 12 Niebieskich Kart A.

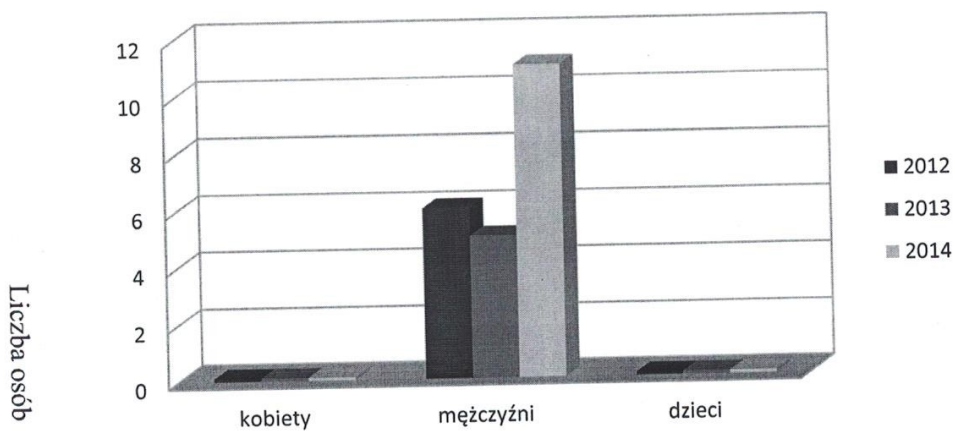
Rys. 2 Rodzaje przemocy odnotowane w latach 2012-2014

Najczęściej występującym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna i fizyczna. Przemoc psychiczna stanowi 32,14%, a przemoc fizyczna 67,86% wszystkich odnotowanych rodzajów przemocy.

Rys. 3 Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2012-2014

Najliczniejszą grupę osób dotkniętych przemocą w rodzinie stanowią kobiety, tj. 96,43% wszystkich osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Najmniej liczną grupę stanowią mężczyźni, tj. 7,14%.

Rys. 4 Osoby stosujące przemoc w rodzinie w latach 2012-2014

Osobami stosującymi przemoc w rodzinie głównie są mężczyźni i stanowią 78,38% wszystkich osób stosujących przemoc. Nie odnotowano przypadków stosowania przemocy przez kobiety i dzieci.

ROZDZIAŁ II

Zarządzanie Zespołem Interdyscyplinarnym w kontekście działalności ośrodka pomocy społecznej

Zespół Interdyscyplinarny stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw dokonano z dniem 1 sierpnia 2010 roku istotnych zmian w dotychczas obowiązujących przepisach ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹⁰. Z dniem 17 października 2011 roku weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury "Niebieskiej Karty" oraz wzoru formularzy „Niebieska Karta”¹¹, które jest aktem prawnym regulującym działania wszystkich służb wobec przemocy w rodzinie od momentu zgłoszenia. Procedura NK została opracowana w ten sposób, aby połączyć kompetencje wszystkich instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i tworzyć warunki do współpracy już od momentu interwencji. Nowe uregulowania dotyczą szczególnego nacisku na rozwój profilaktyki, jako skutecznej formy pomocy w sytuacjach, gdy w rodzinie zjawisko przemocy jeszcze nie występuje, ale może być tym zjawiskiem zagrożona. Dlatego wprowadzono obowiązek opracowania i realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz obowiązek tworzenia gminnych zespołów interdyscyplinarnych, do realizacji zadań określonych w programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach wspólnych działań przedstawicieli różnych służb publicznych oraz organizacji pozarządowych.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jak również rozporządzeniem RM w sprawie procedury „Niebieskie Karty” nałożono na gminy m.in. obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Rachaniach został powołany Uchwałą Rady Gminy w Rachaniach Nr VII/38/2011 z dnia 27 maja 2011 roku oraz Zarządzeniem Wójta Gminy Rachanie Nr 13/2011 z dnia 22 lipca 2011 roku.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: policji, pomocy społecznej, oświaty, sądownictwa, służby zdrowia. W/w Ustawa nakłada na Ośrodek pomocy społecznej obowiązek obsługi organizacyjno - technicznej Zespołu. Funkcję przewodniczącego ZI pełni kierownik Ośrodka. Funkcja ta wiąże się z obowiązkiem:

¹⁰. Dz.U. Nr 125, poz. 842 z dnia 10 czerwca 2010r.

¹¹.Dz.U. Nr 209, poz.1245 z dnia 13 września 2011 r.

- przekazywania „Niebieskich Kart” członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
- zapraszania pisemnie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie na spotkanie grupy roboczej,
- wzywaniu w formie pisemnej osoby podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie na spotkanie grupy roboczej.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego koordynuje również i kontroluje przebieg realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Celem procedury „Niebieska Karty” jest pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie oraz podejmowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W ramach procedury odbywają się spotkania grup roboczych, których obsługę organizacyjno-techniczną również zapewnia Ośrodek pomocy społecznej.

W ramach w/w zakresu pracownicy socjalni Ośrodka pomocy społecznej:

- dokumentują przebieg spotkania grup roboczych (protokoły, listy obecności, korespondencja),
- przygotowują druki dokumentów niezbędnych do udokumentowania przebiegu spotkania grupy roboczej,
- koordynują spotkania grup roboczych tj. uzgadniają termin i miejsce spotkania grupy roboczej z przedstawicielami: policji, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratorami,
- w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa przekazują Policji lub Prokuraturze dokumentację zebraną w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Wszystkie te działania zgodnie z rozporządzeniem są dokumentowane. W ramach zespołu interdyscyplinarnego mogą być tworzone grupy robocze. W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi. Z każdego spotkania grupy roboczej sporządzany jest przez pracownika socjalnego protokół zawierający m.in. przebieg spotkania, opracowanie indywidualnego planu pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, działania jakie członkowie grupy podejmują wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efekty tych działań. W ramach prowadzonej procedury pracownicy socjalni monitorują sytuację rodzin w których dochodzi do przemocy oraz zagrożonych wystąpieniem przemocy. W zakresie rozpoznania sytuacji osób dotkniętych przemocą w rodzinie pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy, który pozwoli na pełne diagnozowanie oczekiwań tych osób w zakresie wsparcia przez OPS i przygotowanie dla nich skutecznych planów pomocy. Niezmiernie ważne jest również dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz ich

efektów.

Rozporządzenie nie określa przesłanek, którymi powinien kierować się zespół interdyscyplinarny przy tworzeniu grup roboczych. W praktyce skutkuje to powoływaniem grup roboczych przez przewodniczącego ZI. Powoływane grupy robocze często nie posiadają kompletnego składu., zebranie wszystkich członków zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej w skład której wchodzi przedstawiciele OPS, GKRPA, Policji, oświaty, sądownictwa, ochrony zdrowia – okazuje się niezwykle trudne. Nieobecność na posiedzeniach wynika z różnych przesłanek. Bariera są m.in. różne godziny pracy zawodowej członków ZI czy grup roboczych, co powoduje, że na spotkania nie stawiają się wszyscy zapraszani przedstawiciele instytucji. Szczególnie niekorzystna w kontekście efektywnej realizacji zadań przez zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze jest nieobecność na ich posiedzeniach przedstawicieli Policji, której rola – z uwagi na oddziaływanie na sprawcę przemocy – jest kluczowa w rozwiązywaniu problemów związanych z przemocą w rodzinie. Członkowie ZI oraz grupy roboczej wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Brak rekompensaty finansowej za zwiększenie zakresu obowiązków służbowych nie przyczynia się do efektywności działań, a także nie oddziałuje mobilizująco na zaangażowanie w pracę. Ponadto kierownicy instytucji delegujących członków zespołów i grup roboczych (poza GOPS i KPP), gdzie praca z rodziną dotkniętą problemem przemocy wchodzi w zakres obowiązków służbowych), ograniczają udział pracowników w ich pracach ze względów ekonomicznych. Stąd frekwencja zarówno na spotkaniach ZI, jak i grup roboczych często jest niska, co wynika z tego, że udział w ich pracach odbierany jest jako dodatkowy obowiązek. Podobnie rzecz się ma w sytuacji szkoleń dla członków ZI i grup roboczych - oferowane całkowicie bezpłatnie, finansowane ze środków EFS, oprócz szkolących się pracowników socjalnych, wśród innych członków nie cieszą się zainteresowaniem. Problem ten szczególnie dotyczy przedstawicieli: oświaty i służby zdrowia. Bywa, że na posiedzeniu zespołu, czy grupy roboczej obecni są pracownicy socjalni i przedstawiciele policji, pozostali członkowie nie biorą udziału w spotkaniu. W tej sytuacji całość zadań zostaje scedowana na pracowników pomocy społecznej, co wydłuża proces procedury NK. Długotrwałość procedury wynika także z obciążenia członków zespołu pracą zawodową, trudnością z ich zebraniem w jednym czasie, czy też brakiem rozwiązań prawnych umożliwiających podjęcie skutecznych działań, gdy osoba stosująca przemoc nie zgłasza się na posiedzenia zespołu lub grupy roboczej.

Istotne jest również, że ZI ma zbyt małe uprawnienia do składania różnego rodzaju wniosków, np. do prokuratury, jeżeli osoby pokrzywdzone obawiają się je same złożyć, tzn. zespół może składać wniosek, ale jeśli nie pochodzi on bezpośrednio od osoby pokrzywdzonej, to należy liczyć się z tym, że sprawa zostanie umorzona lub oddalona przez prokuraturę.

Jak już wspomniałam na początku, na OPS nałożono obowiązek zapewnienia obsługi organizacyjno - technicznej Zespołu. Ośrodek nie jest przygotowany organizacyjnie, finansowo i

kadrowo do realizacji w pełni tego zadania. W ustawie nie zapewniono środków finansowych na realizację zadania (jest to zadanie własne gminy), zaś Ośrodek nie dysponuje ani odpowiednią obsadą kadrową, ani bazą lokalową, ani środkami finansowymi umożliwiającymi wykonanie tego zadania, bez szkody dla działań w innych obszarach.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Rachaniach zatrudnionych jest trzech pracowników socjalnych i spełniony jest wymóg ustawowy określony w art. 110 ust.11 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, tj. jeden pracownik socjalny na dwa tysiące mieszkańców gminy, nie mniej jednak niż trzech pracowników, pomijając fakt, iż na jednego pracownika socjalnego przypada blisko 100 czynnych środowisk.

Każdy pracownik socjalny w swoim rejonie prowadzi monitoring sytuacji rodziny dotkniętej problemem przemocy w rodzinie. Szeroki zakres czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” uniemożliwia świadczenie pracy socjalnej adekwatnej do potrzeb i oczekiwań pozostałych świadczeniobiorców Ośrodka. Pracownicy socjalni w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” mają mniej czasu na pracę z osobami i rodzinami potrzebującymi wsparcia, które nie są dotknięte problemem przemocy w rodzinie, jak również na uzupełnianie dokumentacji koniecznej do przyznania w formie decyzji administracyjnej świadczeń z pomocy społecznej. Brak możliwości czasowych oraz przemęczenie pracowników socjalnych uniemożliwiają rozwój różnych dodatkowych form pomocy społecznej, zgodnie ze zmieniającymi się oczekiwaniami beneficjentów pomocy społecznej. Oprócz trudnej sytuacji finansowej, także trudne warunki lokalowe uniemożliwiają zwiększenie zatrudnienia, bo zajmowane pomieszczenia są zbyt małe dla dotychczas zatrudnionych pracowników, a zatrudnienie kolejnej osoby, jeszcze bardziej potęgowałoby ten problem.

Dodatkowo warunki lokalowe nie zawsze zapewniają możliwość przeprowadzenia rozmowy z osobą doznającą przemocy w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby oraz zapewniających jej bezpieczeństwo.

Praktyka pokazała, iż pracownikom socjalnym przybyło nowych obowiązków polegających nie tylko na obsłudze zespołów interdyscyplinarnych, ale przede wszystkim aktywnym udziale w pracach grup roboczych, co może skutkować spadkiem sprawności i efektywności działania – a co za tym idzie – nie wywiązywaniem się przez nich nie tylko z zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ale również z szeregu obowiązków wynikających z innych ustaw.

ROZDZIAŁ III

Założenia i cele gminnego programu przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy na terenie gminy Rachanie

Cele Programu

Celem głównym programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rachanie oraz zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 2) poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów przemocy poprzez diagnozowanie zjawiska na terenie Gminy Rachanie,
- 3) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 4) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 5) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie,
- 7) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie.

Przewidywane rezultaty Programu

Realizacja celów programu zakłada osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) zmiana postaw społeczeństwa wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) zwiększenie wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie,
- 3) wzrost wiedzy z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie oraz pomocy świadczonej ofiarom przemocy na terenie gminy,
- 4) pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 5) spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji podejmowane są wielokrotnie,
- 6) oddziaływanie na osoby stosujące przemoc,
- 7) promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy.

Adresaci Programu

Działaniami Programu zostaną objęte następujące osoby:

- 1) osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
- 2) osoby zagrożone przemocą w rodzinie,
- 3) mieszkańcy Gminy Rachanie,
- 4) sprawcy przemocy w rodzinie,
- 5) świadkowie przemocy w rodzinie,
- 6) instytucje i służby z terenu Gminy Rachanie zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Zasoby Gminy Rachanie

Zasoby ludzkie - specjaliści z różnych dziedzin

Zasoby instytucjonalne – instytucje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje wspierające:

1. Urząd Gminy
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach,
3. posterunek Policji w Tyszowcach,
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Wozuczynie Cukrowni
5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
6. ZS w Michalowie, SP i GP w Rachaniach, SP w Wozuczynie
7. Parafia Rzymsko-Katolicka w Rachaniach

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu

- 1) współpraca instytucji i służb na terenie Gminy i poza nią,
- 2) współpraca z samorządem gminnym,
- 3) Zespół Interdyscyplinarny,
- 4) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz inne instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- 5) otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- 6) wykwalifikowana i stale doskonaląca się kadra instytucji i służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 7) dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych,
- 8) silne więzi rodzinne,
- 9) chęć zmiany wyjścia z kryzysu,
- 10) kampanie społeczne.

Zagrożenia w realizacji zadań

- 1) nieznamość wśród społeczności lokalnej kompetencji zadań instytucji i podmiotów działających na rzecz rodzin zagrożonych przemocą,
- 2) brak współpracy rodziny w zakresie przezwycięzania kryzysów,
- 3) utrwalone i podtrzymywane stereotypy i mity dotyczące przemocy w rodzinie,
- 4) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- 5) przemoc jako zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości,
- 6) bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- 7) ukrywanie przez rodzinę występowania przemocy, niechęć do współpracy,
- 8) poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc,
- 9) niedostateczny przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi służbami i instytucjami,
- 10) brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- 11) problemy mieszkaniowe rodzin,
- 12) powszechne przekonanie o braku konsekwencji ponoszonych przez osobę stosującą przemoc w rodzinie,
- 13) wypalenie zawodowe u osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 14) brak motywacji ekonomicznej dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 15) niskie nakłady finansowe m.in. na szkolenia dla kadr zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

REALIZACJA CELÓW PROGRAMU

Cel 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rachanie			
Działanie/ zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania
1. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie problematyki przemocy w rodzinie przez: 1) upowszechnianie informacji	1. Placówki Oświatowe z terenu Gminy Rachanie 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 3. Posterunek Policji w	2016 - 2021	Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.

<p>na temat przemocy w rodzinie; 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie; 3) organizacja konkursów dla dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 4) organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. 2. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych przemocą.</p>	<p>Tyszowcach 4. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach 6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Woźuczynie Cukrowni</p>		
---	--	--	--

Cel 2. Zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
Działanie/ zadanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Źródła finansowania
<p>1. Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy poprzez:</p> <p>1) diagnozowanie skali przemocy w rodzinie; 2) badanie skuteczności przemocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.</p>	<p>1. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach</p>	<p>Po każdym roku realizacji Programu w terminie do 31 marca</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>
<p>2. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy:</p> <p>1) prowadzenie akcji informacyjnej.</p>	<p>1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 2. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach 5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Wóźuczynie Cukrowni 6. Placówki Oświatowe z terenu Gminy Rachanie</p>	<p>2016 - 2021</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>
<p>3. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku poprzez:</p> <p>1) wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinie; 2) zwiększenie zakresu współpracy interdyscyplinarnej;</p>	<p>1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 2. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Placówki Oświatowe z terenu Gminy Rachanie 5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach 6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Wóźuczynie Cukrowni</p>	<p>2016 - 2021</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>

<p>4. Podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Kompleksowa pomoc dla osób dotkniętych przemocą przez: 1) wczesne rozpoznawanie i reagowanie na sytuacje, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy w rodzinie; 2) zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodzin w szczególności poprzez: a) wszczynanie procedury Niebieskie Karty; b) zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym: - schronienia w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia w Tyszowcach; c) praca socjalna. 3) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach 5. Placówki Oświatowe z terenu Gminy Rachanie 6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Woźuczynie Cukrowni 	<p>2016 - 2021</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>
---	--	------------------------	--

<p>5. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez: 1) szkolenie grup zawodowych realizujących zadania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach 5. Placówki Oświatowe z terenu Gminy Rachanie 6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rachaniach i Woźuczynie Cukrowni</p>	<p>2016 - 2021</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>
<p>6. Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez: 1) motywowanie i kierowanie do podjęcia leczenia odwykowego; 2) motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.</p>	<p>1. Zespół Interdyscyplinarny w Rachaniach 2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach 3. Posterunek Policji w Tyszowcach 4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rachaniach</p>	<p>2016 - 2021</p>	<p>Środki własne oraz ewentualne inne źródła finansowania.</p>

Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez publikacje w miejscach publicznych oraz na terenie GOPS różnych ulotek, plakatów, czasopism o tematyce przemocowej uczestniczy w rozpowszechnianiu informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, uwrażliwianiu społeczności lokalnej nt. zjawiska przemocy (motywowanie do zgłaszania takich sytuacji). Zamieszczamy również informację o możliwościach uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy, prowadzonych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Kierownik Ośrodka obliuguje pracowników socjalnych, by podczas wykonywania swoich czynności w środowisku uwrażliwiali społeczność lokalną nt. zjawiska przemocy domowej (motywujemy do zgłaszania takich sytuacji szczególnie jeśli chodzi o osoby starsze, niepełnosprawne oraz dzieci).

Na podstawie diagnozy problemu przemocy w rodzinie oraz zgromadzonej dokumentacji kierownik Ośrodka jako przewodniczący ZI sporządza roczne sprawozdanie z pracy ZI, w którym m.in. określa tendencje skali przemocy na przestrzeni kilku lat.

W czasie spotkań roboczych w GOPS podejmujemy dyskusję nt. Zwiększenia czujnościom podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych z rodziną w celu wczesnego zdiagnozowania problemu przemocy lub zapobiegania wystąpienia przemocy w rodzinach nią zagrożonych. Pracownicy zwykle raz w miesiącu monitorują sytuacje tych rodzin.

W zakresie zwiększenia współpracy interdyscyplinarnej – tworzenie silnych partnerstw, czyli zaangażowanie na szczebli kierowniczym po stronie wszystkich współpracujących organizacji i instytucji, ciągłość pod względem uczestnictwa w działaniach interdyscyplinarnych. Chęć do inwestowania czasu i zasobów w rozwiązywanie konfliktów i napięć w ramach działań międzyinstytucjonalnych.

Ze strony GOPS kompleksowa pomoc dla osób dotkniętych przemocą dotyczy: przygotowania planu pomocy na podstawie wywiadu środowiskowego, monitorowanie efektu działań, udzielanie szeroko rozumianego poradnictwa, jeśli jest to w naszym zakresie lub wskazanie miejsca, gdzie można taką pomoc uzyskać, udzielanie informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, wskazanie miejsc zajmujących się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia.

W sprawie zwiększenia kompetencji zawodowych w dziedzinie przemocy członkowie ZI lub grupy roboczej korzystają z szeregu szkoleń.

Na spotkaniach ZI lub grupy motywujemy sprawcę przemocy do skorzystania z udziału w programie korekcyjno- edukacyjnym, mobilizujemy – w sytuacji nadużywania alkoholu – do podjęcia leczenia odwykowego kierując sprawcę przemocy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zakończenie

Problem przemocy w rodzinie obserwowany był od wielu lat. Odczuwały go przede wszystkim dzieci oraz kobiety, rzadziej mężczyźni. Problem dotyczył przede wszystkim rodzin patologicznych, wykluczonych społecznie. Niestety występował również w rodzinach, gdzie patologia nie występowała. Problem przemocy nie był identyfikowany. W 2005 roku władze państwowe postanowiły problem ten rozwiązać stanowiąc prawo w formie Ustawy. Uchwalono Ustawę o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – wrzesień 2005 roku. Po wprowadzeniu Ustawy w 2005 roku instytucja, która miała za zadanie wdrażać przepisy funkcjonowała odrębnie od pozostałych podmiotów realizujących ten sam zapis w Ustawie np.: (Urząd Gminy, Policja, czy organizacja pozarządowa).

Konieczność powołania Zespołów Interdyscyplinarnych wprowadzono na mocy nowelizacji wspomnianej ustawy w sierpniu 2010 roku. Zespół Interdyscyplinarny, działający w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, obejmuje grupę profesjonalistów z różnych grup zawodowych, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie.

Doświadczenie w pracy z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy pokazało, że jeden człowiek nie jest w stanie sam rozwiązać wszystkich problemów rodziny. Kiedy do osoby zajmującej się problematyką przemocy w rodzinie zgłasza się osoba doznająca przemocy, to zwykle okazuje się, że wymaga ona wsparcia i rozwiązania problemów w różnych obszarach życia. Potrzebuje nie tylko interwencji, w wyniku której zostanie zatrzymana przemoc, ale także pomocy psychologicznej, terapii, pomocy socjalnej (w tym materialnej), czasem bezpiecznego schronienia, informacji prawnych, pomocy w znalezieniu pracy itp. Próba samodzielnego zmierzenia się ze wszystkimi problemami zwykle kończy się fiaskiem. Konieczne może być skontaktowanie się ze specjalistami z różnych dziedzin – np. z psychologiem, prawnikiem, pracownikiem socjalnym, terapeutą,

Zaangażowanie przedstawicieli różnych służb pozwala zrozumieć, że sytuację klientki/klienta i rodziny można rozpatrywać z różnych perspektyw: prawnej, psychologicznej, moralnej i społecznej. Każda z nich pozwala dostrzec inne aspekty przemocy w rodzinie i angażuje przedstawicieli różnych służb i instytucji.

Prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za :

art. 207 § 1 k. k. - znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ściganie z urzędu)*.

art. 191 § k. k. - kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszania innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat (ściganie z urzędu)*.

art. 197 § 1 k. k. - kto przemocą lub groźbą bezprawną lub postępowaniem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ściganie na wniosek pokrzywdzonego)**.

art. 209 § 1 k. k. - kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)**.

*ściganie z urzędu polega na tym, że prokurator i policja prowadzą postępowanie niezależnie od woli i zgody osoby pokrzywdzonej. Wycofanie skargi lub odmowa zeznań nie jest podstawą do umorzenia postępowania, jeśli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniono przestępstwo.

** ściganie na wniosek polega na tym, że bez wniosku osoby pokrzywdzonej w danej sprawie nie może być wszczęte.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobu radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

BIBLIOGRAFIA

1. A. Lipowska-Teutsch, *Rodzina a przemoc*, Warszawa 2005
2. U. Nowakowska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, Warszawa 2008
3. H. Sasal, *Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie*, Warszawa 2005
4. L. Tomaszewska, *Przemoc wobec kobiet w rodzinie- niezbędnik prokuratora*, Warszawa 2007
5. D. Jaszczak-Kuźmińska, K. Michalska, *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych*, Warszawa 2010

AKTY PRAWNE

1. Dz.U. Nr 125, poz. 842 z dnia 10 czerwca 2010r.
2. Dz.U. Nr 209, poz.1245 z dnia 13 września 2011 r.